суверенітету, захист прав майбутніх поколінь на безпечне довкілля та розбудову енергетично спроможних громад.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Є. Енергетична безпека як чинник національної стійкості: європейський та міжнародний правовий контекст. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 2. С. 1017–1022. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.171.
2. Гуржій Т. О. Відновлювана енергетика як складова енергетичної безпеки України: адміністративно-правове регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 3, № 91. С. 41–47. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.3.6.
3. Yakushev I. et al. Legal aspects of Ukraine's energy transition during war and European integration: Implications for sustainable development. *European Journal of Sustainable Development Research*. 2026. Vol. 10, no. 1. P. em0356. DOI: https://doi.org/10.29333/ejosdr/17496.
4. Потапчук Г. В. До питання про визначення об'єктно-предметного складу екологічного конституціоналізму. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Право*. 2023. № 1. С. 48–63. DOI: https://doi.org/10.32342/2709-6408-2023-1-6-5.

Соловйова Аліна Миколаївна, *доктор юридичних наук, доцент, науковий співробітник Центру провідних досліджень імені Роберта Шумана Європейського університетського Інституту, Італія*

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗАХИСТ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

Енергетична безпека для України в реаліях сьогодення є не лише питанням стабільного функціонування ринку постачання електроенергії, газу чи тепла. В умовах повномасштабного вторгнення вона стала однією з ключових передумов захисту цивільного населення, реалізації конституційних прав людини і громадянина та забезпечення державного суверенітету. Збройна агресія проти України продемонструвала, що руйнування енергетичної інфраструктури безпосередньо впливає на реалізацію конституційних прав людини та громадянина, зокрема права на життя, безпечне довкілля та достатній рівень життя. Саме тому енергетичну безпеку слід розглядати як складову національної безпеки, конституційного захисту особи та стабільності держави перед реаліями воєнних та гібридних загроз.

Сучасна енергетична політика Європейського Союзу ґрунтується на поєднанні трьох взаємопов'язаних пріоритетів: безпеки енергопостачання, конкурентоспроможності енергетичного ринку та сталості енергетичного розвитку. У цьому контексті основними цілями енергетичної стратегії ЄС є забезпечення стабільного й безпечного постачання енергоресурсів; формування конкурентного середовища для всіх учасників енергетичного ринку, що має гарантувати доступність цін для домогосподарств, бізнесу та промислових споживачів; а також забезпечення раціонального й сталого споживання енергоресурсів у поєднанні зі скороченням викидів парникових газів, зменшенням рівня забруднення довкілля та поступовим обмеженням використання викопних ресурсів.

Досягнення цих цілей забезпечується розгалуженою системою правових актів та інституційних механізмів Європейського Союзу у сфері енергетики. Зокрема, важливе значення мають Директива 2003/96/ЄС про оподаткування енергетичних продуктів та електроенергії [1], Директива 2018/2001 про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел [2], Директива 2023/1791 про енергоефективність [3], а також акти, що регулюють безпеку газопостачання, функціонування внутрішнього ринку природного газу та електроенергії. Важливими стратегічними орієнтирами також виступають Зелена книга Європейської Комісії «Європейська стратегія сталої, конкурентоспроможної та безпечної енергії», Європейська зелена угода, регуляторний пакет Clean Energy for All Europeans 2019 року та План дій з цифровізації енергетики [4]. Сукупно ці документи формують нормативну основу європейської енергетичної політики, яка поєднує вимоги енергетичної безпеки, ринкової конкуренції, екологічної сталості та цифрової трансформації енергетичного сектору.

Отже, енергетична безпека та захист критичної інфраструктури мають аналізуватися передусім у конституційному та євроінтеграційному вимірах. Разом із тим в умовах повномасштабної збройної агресії проти України ця проблематика має також міжнародно-правове значення, оскільки посягання на енергетичні об'єкти можуть створювати загрози для цивільного населення та порушувати норми міжнародного гуманітарного права.

У сфері енергетичної безпеки європейська інтеграція України пов'язана з виконанням acquis Енергетичного Співтовариства та наближенням до стандартів Європейського Союзу щодо захисту критичної інфраструктури. Особливе значення в цьому контексті має Директива (ЄС) 2022/2557 [5] про стійкість критичних суб'єктів, яка орієнтує держави не лише на охорону окремих об'єктів, а на формування комплексної системи стійкості. Така система передбачає оцінку ризиків, визначення критичних суб'єктів, забезпечення безперервності діяльності, обмін інформацією, міжінституційну координацію та швидке відновлення основних послуг після кризових ситуацій.

Важливе значення для формування європейських стандартів захисту критичної інфраструктури має також Директива (ЄС) 2022/2555 [6], яка встановлює спільну нормативну рамку для забезпечення високого рівня

кібербезпеки в Європейському Союзі. Її дія поширюється на суб'єктів, що функціонують у критично важливих секторах, зокрема в енергетиці, та передбачає запровадження заходів управління кіберризиками, обов'язок повідомлення про значні інциденти, механізми нагляду, правозастосування, співпраці й обміну інформацією між компетентними органами. Для України врахування таких підходів у процесі європейської інтеграції означає необхідність посилення вимог до операторів енергетичної та іншої критичної інфраструктури, удосконалення процедур реагування на кіберінциденти, а також забезпечення ефективної взаємодії між енергетичними компаніями, органами кібербезпеки та правоохоронними інституціями.

У цьому контексті європейський підхід до безпеки критичної інфраструктури ґрунтується на превентивній політиці. Його зміст полягає не лише в реагуванні на вже вчинені посягання чи інциденти, а передусім у формуванні системи стійкості, що охоплює прогнозування загроз, оцінку ризиків, проведення стрес-тестів, забезпечення альтернативних і резервних джерел енергопостачання, підготовку планів безперервності діяльності та відновлення, а також постійну координацію між різними секторами й компетентними органами. Для України така модель є особливо актуальною, оскільки повномасштабна війна продемонструвала, що ефективний захист енергетичної інфраструктури не може зводитися лише до фізичної охорони окремих об'єктів, а має передбачати здатність усієї системи зберігати функціональність, адаптуватися до кризових умов і швидко відновлювати надання життєво необхідних послуг.

Європейська інтеграція пропонує Україні модель захисту критичної інфраструктури, що ґрунтується на принципах стійкості, оцінки ризиків, управління інцидентами, міжсекторальної координації та швидкого відновлення основних послуг після кризових ситуацій. Поєднання цих європейських стандартів із національними правовими механізмами захисту може сприяти формуванню більш ефективної системи охорони енергетичної інфраструктури в умовах війни, післявоєнної відбудови та подальшого наближення України до членства в Європейському Союзі.

Список використаних джерел:

1. Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2003/96/oj/eng (дата звернення: 22.06.2026).
2. Directive (EU) 2018/2001 on the promotion of the use of energy from renewable sources. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj/eng (дата звернення: 22.06.2026).
3. Directive (EU) 2023/1791 of the European Parliament and of the Council of 13 September 2023 on energy efficiency https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj/eng (дата звернення: 22.06.2026).

4. Communication from the Commission — The European Green Deal, COM(2019) 640 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PT/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52019DC0640&utm (дата звернення: 22.06.2026).
5. Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on the resilience of critical entities https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj/eng (дата звернення: 22.06.2026).
6. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj/eng (дата звернення: 22.06.2026).

Сьох Катерина Ярославівна, *кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ*

ГАРМОНІЗАЦІЯ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНИ З ACQUIS ЄС ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ

Євроінтеграція України є комплексним процесом трансформації національної правової системи, який охоплює не лише нормативне наближення законодавства України до права Європейського Союзу (далі - ЄС), а й поступове узгодження принципів, правових категорій, юридичної мови та практики правозастосування. У цьому контексті гармонізація правничої термінології з acquis ЄС набуває особливого значення, оскільки точність юридичних понять визначає якість нормотворчості, передбачуваність правового регулювання та ефективність реалізації й захисту прав людини.

Водночас термінологічна гармонізація не може зводитися до механічного перекладу термінів європейського права. Термінологічна правова система acquis ЄС формуються не лише нормативними актами, а й практикою Суду ЄС та загальними принципами ЄС. Тому запозичення відповідної термінології в український правопорядок передбачає встановлення не лише мовного відповідника, а й юридичного змісту відповідного поняття.

На сьогодні Україна активно здійснює гармонізацію національного законодавства з acquis ЄС і законодавець стикається з низкою проблем, однією з яких є механізм перекладів правничої термінології з англійської мови на українську. У 2023 році була прийнята Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів права Європейського Союзу (acquis ЄС) та на англійську мову актів законодавства України,